

rückübersetzt. Um das Verständnis des Armenischen für die Leser zu erleichtern, hat es Simeon von Erivan im Jahre 1750 für notwendig erachtet, neue Scholien hinzuzufügen (S. 146—153). Wie groß das Interesse an dieser Schrift im 17. und 18. Jahrhundert bei den Armeniern war, beweist der Umstand, daß Stephanos von Lemberg im Jahre 1661 das Werk „Liber de causis“ unter dem Titel „Aus dem Buche der Ursachen Aristoteles“ oder wie es von anderen bezeichnet wird, Proklos“, mit Hinweis auf die Parallelstellen bei Proklos, aus dem Lateinischen ins Armenische übersetzt hat. Dieses Werkchen wurde im Jahre 1750 in Konstantinopel herausgegeben. Dazu schrieb Mesrop von Gandzak im Jahre 1753 besondere Scholien (S. 154—159).

II. Johannes von Damaskus in der armenischen Literatur. Nach einem zusammenfassenden Überblick über das Leben und die schriftstellerische Tätigkeit des hl. Johannes behandelt der Verf. eingehend die in armenischer Übersetzung erhaltenen Schriften desselben.

1. *Κεφάλεια φιλοσοφικά* in seiner kurzen Bearbeitung. Dies übersetzte aus dem Griechischen ein gewisser Bagarat Mamikonean. Der Vorname Bagarat ist in der Geschichte der Fürstenfamilie der Bagratiden eigen. Wenn der Träger desselben hier sich als Mamikonier bezeichnet, so konnte er nur der gleichnamige Sohn des Fürsten Gregorik von Taraun sein, der, nachdem er vom Kaiser Romanos I. zum Patrikios ernannt wurde und die Tochter des Magistros Theophilaktos zur Frau genommen hatte, das Erbe seines Vaters antrat (um 920, vgl. Konstantin Porphyrogenet. de administr. imp. c. 43). Die Reihenfolge der armenischen Übersetzung wird in 39 Abschnitten wiedergegeben, daneben die entsprechenden des Griechischen. Die Abschnitte 1 und 2 (von letzterem nur die Hälfte) wird als Probe veröffentlicht. Handschriften: Tübingen, Ma 74, 1^r—35^v (s. XIII). Etschmiadsin, Dadian, 91 (s. XVII). Jerusalem, 898 (1619), 925 (1634), 1213 (1635). Venedig, Mechith. (S. 201—207).

2. *Πήγη γνώσεως* I. und III. Teil. Der

Übersetzer Simeon teilt am Ende des dritten Teiles mit, daß die Übersetzung auf Grund einer georgischen Vorlage ausgeführt ist. Der Ort und das Datum sind nicht erwähnt. Der I. Teil enthält 49 Abschnitte samt dem einleitenden Brief an Kosmas. Die Reihenfolge der Abschnitte wird beigefügt (in Klammern die entsprechenden der Baseler und Lequien-Ausgaben). Der III. Teil in 100 Abschnitten. Die georgische Version ist im Jahre 1744 zu Moskau im Druck erschienen (in 50 und 100 Abschnitten). Handschriften: Jerusalem, 1297 (1363), 768, 1035. Etschmiadsin, 63 (s. XVI), 101 (1740), 102 (s. XVIII), 103 (1729), 116 (s. XVI). Wien, Mechith. 763 (s. XVIII). Bzomar, Ant. 112 (1707). Erivan, 835 (1735). Venedig, Mechith. (1706 > 1339; vgl. Zarbanalian, Bibliothek der altarmenischen Übersetzungen [arm.], Venedig 1889, S. 575—580).

3. „Desselben Johannes von Damaskus Antwort an die Juden.“ Handschriften: Jerusalem, 1297 (1363), 768, 1035. Etschmiadsin, 63, 103. Paris, Bibl. nat. cod. arm. 306, p. 319—342 (Macler, Cat. 158). Täbris, 11 (1630). Konstantinopel-Galata, 77. Erhalten nur in armenischer Übersetzung (S. 213—214).

4. *Περὶ πίστεως κατὰ Νεστοριανῶν* (ed. Diekamp, Theologische Quartalschr. 83, S. 560—583). Handschriften: Jerusalem, 1297 (1363), 768, 1035. Etschmiadsin, 63, 103. Konstantinopel-Galata, 77 (S. 214).

5. *Κατὰ τῶν Ἰακωβιτῶν* Handschriften: Etschmiadsin, 63, 103. Konstantinopel-Galata, 77 (S. 215).

6. *Περὶ τῶν δύο φύσεων* (MG 95, 127—186). Handschriften: Etschmiadsin, 63, 103. Konstantinopel-Galata, 77 (S. 215).

7. *Ἔς τὴν κοίμησιν* (MG 96, 701, § 3). Handschriften: Vatican. cod. Borg., 41, 57^v—63^r (s. XVIII, Tisserant, Codices armeni, S. 69). Bzomar, 86, 82^v (s. XVIII), S. 215—216.

Unechte Schriften: 8. „Desselben Worte gegen die Römer (Lateiner), wie dieselben mit diesen vier Kirchen uneinig wurden. Dies hat Eustratios, Metropolit von

Nikaa, geschrieben.“ Handschriften: Etschmiadsin, 63, 103, 116. Jerusalem, 768, 1035. Konstantinopel-Galata, 77 (vgl. A. Demetrakopulos, *Ἑκκλ. Βιβλιοθήκη* [Leipzig 1866], 36—47; mir unzugänglich).

9. „Desselben Johannes von Damaskus Antworten an die Armenier in verkürzter Gestalt.“ Handschriften: Etschmiadsin, 63, 103. Konstantinopel-Galata, 77. Herausgegeben von B. Gülesserian, Wochenschrift *Loys* (Konstantinopel), 1905—1906.

Zweifelhafte Schriften: 1. Des Johannes von Damaskus Schrift über das Paradies. Erhalten in einer Hs. von Venedig (vgl. Zarpanalian, Bibliothek, S. 579). Wahrscheinlich cap. 24 des orthodoxen Glaubens.

2. Des Johannes von Damaskus Schrift über die Vorsehung. Etschmiadsin, Nr. 55 (Kar.). Wahrscheinlich cap. 42 des orthodoxen Glaubens.

3. Vita Barlaam et Joasaph. Ed. Mesrop Ter-Movsessian, Vałaršapat, 1897.

4. Martyrium S. Artemii in zwei Redaktionen: I. Paris, Bibl. nat. cod. arm. 115, 131^v (s. XIII); II. Paris, Nr. 118, 78^r—87^v (1307) = MG 115, 1160—1217.

5. Homilie über Verklärung Christi. P. B. Sarigissian, Bazmavep, 1889, S. 305—313, 353—361, hat nachgewiesen, daß in der dem Moses Khorenatzi zugeschriebenen Homilie über die Verklärung die Homilie des Damaskeners ausgewertet ist. Die Homilie aber ist in armenischer Übersetzung nicht vorhanden.

Ն Ո Ր Հ Ր Ա Տ Ա Ր Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

(Ուղարկուած Խմբագրութեանս):

- Արեղեան Մանուկ, Հայոց հին Գրականութեան պատմութիւն: Հրատ. ՀՍՍՍԻ Գիտութիւնների Ակադեմիա: Երեւան: Ա. Հար., Սկիզբից մինչեւ Ժ. Դար, 1944, 8⁰ մեծ, էջ Լ + 648: Գինն՝ 60 ո.:
- Բ. Հար., ԺԱ.—ԺԹ. Դար, 1946, 8⁰ մեծ, էջ ԺԶ + 600: Գինն՝ 40 ո.:
- Ազատեան Թ., Ակն եւ Ակնցիք: Ազգազրական ու կենսազրական Յիշատակարան: Իսթանպուլ, տպ. Յ. Աբրահամեան, 1943, 8⁰, էջ 132: [Մշակոյթ մատենաշար Թ. 12:] Գինն՝ 500 դր.:
- — Զապէլ եւ Հրանդ Ասատուր: (Ժամանակակից դէմքեր Ա.) Իսթանպուլ, տպ. Կիւթէմպէրի, 1937, 8⁰, էջ 78: [Մշակոյթ մատենաշար Թ. 6:] Գինն՝ 10 Փր.:
- — Կոմիտաս Վարդապետ, իր կեանքն ու դործունէութիւնը: Հրատ. «Կոմիտասի Օր»ուան Պոլսոյ Յանձնարարութիւն: Ա. Հար. Իսթանպուլ, տպ. Կիւթէմպէրի, 1931, 8⁰, էջ 168: Գինն՝ 200 դր.:
- — Պատմութիւն Խոսեան Վարժարանի: Յիշատակարան յիշատակարան 1895—1945: Իսթանպուլ, տպ. Վ. Տէր Ներսէսեան եւ Որդիք, 1945, 8⁰ մեծ, էջ 174:
- — Սոյաթ-Նովա: (Իր մահուան 150ամեակի առթիւ) Իսթանպուլ, տպ. Տօղու, 1946, 8⁰, էջ 32: Գինն՝ 1 տոլար: [Մշակոյթ մատենաշար Թ. 15]:
- Ալիշան Հ. Ղ., Եղեւինին տակ: Խորհրդածութիւն մենաւոր բնութեան մէջ: Հատուածներ: Վենետիկ, 1944, 8⁰, էջ 110: [Գրական ցուցեր. Թ. 4]:

- Ալիշան Հ. Ղ., Հայրունի (Նուազք Գ. հատոր): Նահապետի երգեր: Աշխարհաբարի վերածուածներ: Նմոյշներ դրար երգերէն: Հատուածներ: Վենետիկ, 1944, 8⁰, էջ 109: [Գրական ցուցեր. Թ. 1:]
- — Յուշիկը հայրենեաց Հայոց. (Հատուածներ): Վենետիկ, 1946, 8⁰, էջ 167 [Գրական ցուցեր. Թ. 3]:
- Ախարոնեան վարդգէս, Յովհաննէս Թումանեան, մարդը եւ բանաստեղծը: «Հրազդան» հրատարակչական ընկերութիւն, Բոստոն, 1936, 8⁰, էջ 324: Գինն՝ 50 Սէնթ:
- Անդրեան պատմուածքներ: Թրգմ. Պալլադեան Սահակ: Գահիրէ, տպ. Սահակ-Մեսրոպ, 1944, 12⁰, էջ 52: Գինն՝ 6 Ե. Դ.:
- Անդրեասեան վազգէն, Հայ Սկսուտին առաջնորդը: Հար. Ա.: Փարիզ, տպ. Արաքս, 1946, 8⁰, էջ 314: Գինն՝ 2.50 տոլար: 5, Rue des Sables, Viroflay (S.-et-O.) France
- Անտերսըն Հանս, Վեց պատմուածքներ: Թրգմ. Պալլադեան Սահակ: Գահիրէ, տպ. Սահակ-Մեսրոպ, 1944, 12⁰, էջ 52: Գինն՝ 5 Ե. Դ.:
- Ասատուրեան Յ. Յակոբ, Անդաստան. Բերթուածներ, Նիւ Եորք, տպ. Հայրենիք, Պոսթըն, 1946, 8⁰, էջ 105: Գինն՝ 1 տոլար: 276, 5th Avenue New York 1, N. Y.
- Ասլանեան Լուիզա (Լաս), Հարցականի ուղիներով. վէպ: Ա. հար. Փարիզ, տպ. de Navarre [տարբ.] 8⁰, էջ 184: Գինն՝ 10 Փր.:

Բ. Հար. Փարիզ, տպ. de Navarre [տարբ°], 8°, էջ 185—516: Գինն՝ 10 Փր.:

Արեշեան Սալուի, Ռուս գրողները Հայաստանի մասին: Հրատ. ՀՍՍՌ Գիտությունների Ակադեմիայի: Երևան 1946, 8°, էջ 28: Գինն՝ 3 Ռ.:

Բիզանդի էլլեն, Պահակ. Պատմության: Փարիզ, տպ. Արաքս [տարբ°], 8°, էջ 534:

Գուլբանեան Վ. Հ., Ռուս մեծ Դարեխնիստ Տիմիրեազովը: Հրատ. ՀՍՍՌ Գիտությունների Ակադեմիայի: Երևան 1946, 8°, էջ 91: Գինն՝ 4 Ռ.:

Գրիգորեան Զ., Սովետական Հայաստանը 25 տարում: Երևան, Հայպետհրատ 1945, 8°, էջ 134:

Գուրեան Պետրոս, Տաղեր-Նամակներ (Հատուածներ), Վենետիկ 1945, 8°, էջ 94: [Գրական ցույցեր, Թ. 9]:

Երեմեան Արամ, Ակադեմիկոս Աւետիք Իսահակեանի պոեզիայի հիմնական գրքերը: Հրատ. Ս. Հայաստանի հետ կուլտուրական կապ պահպանող Հայկական Ընկերություն: Նոր Զուլա, տպ. Ս. Ամենափրկիչ Վանքի, 1946, 8°, էջ 40: Գինն՝ 10 ռիալ:

— Իսահակեանի հետ վենետիկում (Ուսանողական յուշեր): Թէհրան, տպ. Գուտենբերգ, 1946, 8°, էջ 32: Գինն՝ 10 ռիալ: [Հրատ. «Աշխատանք» օրաթերթի Թ. 1]:

Զարդարեան Ռուբեն, Յայգալոյս. (Հատուածներ) Վենետիկ, 1945, 8°, էջ 101: [Գրական ցույցեր Թ. 10]:

Զարեան Կոստան, Նաւը լերան վրայ: Պոսթրն, տպ. Հայրենիք, 1943, 8°, էջ 549:

Ջոնչէնիֆո Միքայէլ, Ռուսիա ինքնաշարժերուն հիմա: Թրգմ. Պարզեան Սահակ: Գահիրէ, տպ. Նուպար, 1943, 8°, էջ 44: Գինն՝ 4 Ե. Դ.:

Ընդարձակ գրացուցակ Յակոբ Արրահամեան գրատան: Իսթանպուլ 1947, 8°, էջ 80: Գինն՝ 25 զրշ.:

Ընդարձակ Տարեգիրք Ս. Փ. Ա. Հիւանդանոցին: Ի. Տարի, 1944, տպ. Տէր Ներսէսեան եւ Որդիք, 1943, 8° մեծ, էջ 254 + 2Ը: Գինն՝ 300 զրուշ.:

— Նոր շրջան ԻԳ. Տարի, 1947, Իսթանպուլ, տպ. Ազթարեան, 1946, 8° մեծ, էջ 408 + ԺԶ: Գինն՝ 500 զրշ.:

Թագուրեան Տֆ. Տօնիկ, Սննդական Կանոն: Իսթանպուլ, տպ. Մ. Տէր Սահակեան, 1947, 8° մեծ, էջ Բ + 367 + ԻԲ: Գինն՝ 6 Ռ.:

Թումանեան Յովհաննէս, Երգեր-Քառեր-Ներ-Լեզներ-Քաղեր-Առակներ-Պատմութիւններ-Հեքիաթներ: (Հատուածներ:) Վենետիկ 1944, 8°, էջ 95: [Գրական ցույցեր, Թ. 7:]

Թումանեան Յովհաննէս, Ժողովրդական երգեր. (Պոէմներ): (Հատուածներ:) Վենետիկ 1944, 8°, էջ 111: [Գրական ցույցեր, Թ. 8:]

Լեւոնեան Գարեգին, Հայ գիրքը եւ տպագրութեան արուեստը, պատմական տեսութիւն սկիզբից մինչեւ Ի. դարը: Հրատ. ՀՍՍՌ Գիտությունների Ակադեմիայի, Երևան 1946, 8°, էջ 256: Գինն՝ 20 Ռ.:

Լեօ, Հայոց Պատմութիւն: Գ. Հար. 1946, 8° մեծ, էջ ԺԶ + 1120: Հրատ. ՀՍՍՌ Գիտությունների Ակադեմիայի: Երևան:

Լիբանանի Աշխատանքի Օրէնագրութիւնը: (Ընդունուած 23 Սեպտեմբեր 1946ին) Հրատ. Լիբանանի Միջ. Սէնտիքայական Մարմին: Պէյրութ 1946, 8°, էջ 50: Գինն՝ 60 Լ. Դ.:. [Լոյս տեսած Թ. 40 Պաշտօնաթերթի յաւելուածին մէջ:]

— Նոյնը Արաբերէն:

Լուրֆի Միքայ, Արիիական: (Բանաստեղծութիւններ): Պոսթրն, տպ. Հայրենիք, 1947, 8° մեծ, էջ 2 + 108: Գինն՝ տուր 1.50: 392 Fellsway West, Medford 55, Mass. U. S. A

Վիլյոն Շարլ, Փոքրիկ որմնաղիրը: Թրգմ. Պարզեան Սահակ: Գահիրէ, տպ. Սահակ-Մեսրոպ, 1944, 12°, էջ 40, Գինն՝ 4 Ե. Դ.:

Հ. Մ. Մ., Ատենագրութիւն Հ. Մ. Մ.ի հինգերորդ Համագումարի (Մերձաւոր Արեւելք): [Հայէպ°]՝ 1947, 4°, էջ 12:

Հայ Ազգային Խորհուրդ Աղեքսանդրիոյ, Տեղեկատուութիւն, Թ. Ա.: Աղեքսանդրիա, տպ. Ա. Ստեփանեան, 1946, 4°, էջ 12:

— Armenian Claims in the light of documents. Memorandum submitted to the UNO, Meeting in London, January 10, 1946, 4°, pag. 8.

— Les revendications arméniennes à la lumière des documents. Mémoire présenté à l'UNO, réunie à Londres le 10 Janvier 1946, Alexandrie, imp. Procaccia, 1946, 4° pag. 8.

— Տեղեկատուութիւն, Թ. 2: Աղեքսանդրիա, տպ. Ա. Ստեփանեան, 1946, 4°, էջ 24:

— The Armenian Cause in the light of historical facts and international treaties Memorandum submitted to the Peace Conference assambled in Paris, July 29th, 1946. Alexandria, impr. du Commerce, 1946, 4°, pag. 16.

— La Cause arménienne, en base des faites historiques et traités internationaux. Mémoire présenté à la Conférence de la Paix, réuni à Paris le 29 Juillet 1946. Alexandria, impr. du Commerce, 1946, 4°, pag. 16.

